

misshandel
Sverige.
Schutställning.

4/12

Br
Strindb
115 31

Ringt
7/12 kl.

40 år

1971-2011

aldrig i livet
ska jag klä mina barn

BRIS

Armfeltg. 4
115 34 Stockholm

TILL
BRIS BARNENS RÄTT I SAMM
ARMFÄLT. G.
115 34
STOCKHOLM

BRIS Kansliet

BRIS
Box 3415
103 68 Stockholm
Tel: 08-598 888 00
Fax: 08-598 888 01
E-post: info@bris.se

BRIS region Nord
Kungsgatan 36
903 25 Umeå
Tel: 090-203 65 10
Fax: 090-203 65 11
E-post: bris.nord@bris.se

BRIS region Väst
Hvitfeldtsgatan 14
411 20 Göteborg
Tel: 031-750 11 30
Fax: 031-750 11 31
E-post: bris.vast@bris.se

BRIS region Mitt
Box 3415
103 68 Stockholm
Tel: 08-598 888 10
Fax: 08-598 888 11
E-post: bris.mitt@bris.se

BRIS region Syd
Östra Rönneholms-
vägen 7
211 47 Malmö
Tel: 040-690 80 70
Fax: 040-690 80 71
E-post: bris.syd@bris.se

BRIS region Öst
Korsgatan 2, Hus E
602 33 Norrköping
Postadress: BRIS
601 86 Norrköping
Tel: 011-440 05 50
Fax: 011-440 05 51
E-post: bris.ost@bris.se

Redaktion

Texter Gunnar Sandelin, Karin Johansson,
Jan Ginsburg, Cecilia Naclér, Mia Berg,
Christina Ålander Brasch

Foto Johan Bergling

Illustration Lotta Sjöberg/Söderberg Agentur

Form Helena Lunding Hultqvist

Redaktör Cecilia Naclér

Innehåll

BRIS barnår	3
BRIS 40 år 2011– De senaste 10 åren	4
BRIS historia 1971 – 2010	12
Generalsekreterare och opinionsbildning	16
Hur lär man sig hur man ska prata med barn? Genom att prata med barn, förstås!	17
Det magiska samtalet	19
Bris.se	22
Barn i sorg och traumagrupper	23
Psykisk ohälsa	24
BRIS International	25
Ekonomi	26
BRIS räddade mitt liv!	

BRIS barnår

Våren 1971 upprördes hela Sverige av att treåriga Maria misshandlas till döds av sin styvfar. Marias mamma hade under flera år bevittnat misshandeln men inte ingripit. Familjen var känd hos sociala myndigheten där de fick ekonomisk hjälp, men ingen vuxen hade träffat Maria. Grannarna försökte att anmäla till Barnavårdsnämnden, men ville inte uppge sina namn av rädsla för repressalier och den anonyma anmälan togs inte emot.

Journalisten Berit Hedeby och Barnboksförfattaren/TV producenten Gunnel Linde arrangerade då en utställning "Barnmisshandel i Sverige" på Kulturhuset med bilder på misshandlade barn för att väcka allmänhetens intresse ännu mer. Namnlistor lades ut för att få människor att vara med och starta en förening som skulle beivra barnmisshandel.

Många visade sig då villiga att aktivt arbeta mot barnmisshandel. Barnens Rätt i Samhället – BRIS – bildades den 1 september, som följd av tragedin.

– Vi lade fram ett block och skrev att vi tänkte starta en förening för att beivra barnmisshandel. Den som ville hjälpa till kunde anteckna sig. På några dagar var blocket fulltecknat. Sedan var det bara att sammankalla alla och föreningen Barnens Rätt i Samhället, BRIS, var ett faktum, berättar Gunnel Linde.

Bland de tidigaste aktivisterna kan också nämnas BRIS-ombudet Marianne Matsgård, journalisten Monica Boëthius, advokaten Lena Feuk och BRIS-ombu-

det Christina Ålander. Liksom – bland många andra eldsjälar – Lillebil Ankarcrona, Ulla Lennman och Christina Lindh.

BRIS startade snabbt en jourtelefon, både för barn som för illa och för vuxna som kände till sådana barn. En jouransvarig och en styrelsemedlem turades om att svara och anteckna. Under 70-talet kom varje år omkring 2 000 samtal.

Gunnel Linde var med och gjorde en TV-programserie för vuxna där politiker och myndigheter avkrävdes svar på vad de tänkte göra för att komma åt våldet mot barn. Programserien bidrog till att anmälningar om barnmisshandel ökade.

Tidigt drev BRIS också aktivt fall av barnmisshandel och engagerade sig i barnavårdsnämndernas arbete. "Fallmammor" kallades de som konkret tog sig an de barn som ringde och ville ha hjälp. Idag heter de BRIS-ombud.

Marianne Matsgård, Erik Brantås, Astrid Lindgren, Gunnel Linde och Barbro Ramel. Bild från 1988.

År 1974 blev BRIS remissinstans och BRIS första stora framgång kom 1979 då riksdagen med en förkrossande majoritet antog lagen mot aga. En stark bidragande faktor bakom lagens tillkomst var BRIS opinionsbildande arbete.

Av framgången växte så småningom BRIS ekonomi. En av supportrarna hette Astrid Lindgren, som år 1987 skänkte intäkterna från teaterpremiären av Bröderna Lejonhjärta till BRIS.

– Vi fick en stor kappsäck fylld med guldpengar som vi tryckte ner i ett bankfack mitt i natten, mindes Gunnel Linde.

Idag, 40 år efter grundandet, har BRIS breddat verksamheten och utvecklat sina arbetsmetoder på många sätt. Men uppgiften är densamma som för pionjärerna: att medverka till att barn och ungdomar inte utsätts för fysiska och psykiska övergrepp eller på något annat sätt far illa, samt att barnets rättigheter (barnkonventionen) efterlevs.

40 år
1971-2011

BRIS 40 år 2011

De senaste 10 åren

historia

Barnperspektiv

Trots att BRIS är en relativt liten organisation, om man ser till antalet anställda, har BRIS ändå kommit att betraktas som en av de ledande organisationerna när det gäller barnrättsarbete i Sverige. Efter Sveriges ratificering av FN's barnkonvention 1989 har BRIS arbetat för att konventionen ska genomsyra svensk lagstiftning och myndigheters arbete men även all övrig samhällsplanering på lokal och nationell nivå. Hösten 2010 formulerade BRIS Förbundsstyrelse målsättningen "BRIS ska vara till för alla barn alltid!". Om man ser tillbaka på de år som gått, så har BRIS alltid ställt sig på alla barns sida. Även om vi av resursskäl inte förmått att verka i alla sammanhang och uttala oss i alla frågor. I stödverksamheten har alla barn välkomnats och där har betonats att inga samtalsämnen är vare sig för små eller för svåra. Alla barn är lika viktiga och lika välkomna att kontakta BRIS. Kontakterna har skett helt på barnens villkor. I det utåtriktade arbetet med utbildningar och

opinionsbildning, har den genomsyrande tanken i alla sammanhang varit att förmedla barnperspektivet.

Stödverksamheten expanderar

Kärnverksamheten i BRIS arbete är det individuella stöd som erbjuds barn, ungdomar och vuxna. Att det behövs märks inte minst på att trycket i Barnens Hjälptelefon hela tiden har varit stort. Samtliga mätningar av tillgängligheten som gjorts har visat att endast en bråkdel av samtalen kommit fram. I takt med att stödverksamheten byggts ut, telefontiderna utökats och att stödtelefonen numera är öppen årets alla dagar, med längre och senare öppettider, har allt fler barn kunnat komma fram. I samband med att BRIS bytte till ett nytt europeiskt telefonnummer kom Barnens Hjälptelefon att kallas **BRIS 116 111**. Även **BRIS Vuxentelefon – om barn** fick utökade öppettider, med fler inkommande samtal som följd. Antalet **ideella** som arbetar i BRIS har vuxit rejält under de senaste tio åren, från att ha omfat-

tat ca 200 personer, är antalet nu uppe i mellan 6-700. BRIS arbete med rekrytering pågår hela tiden. Men det är inte bara telefonverksamheten som byggts ut, flera helt nya verksamheter har tillkommit.

Ny teknik har gett nya möjligheter

Den explosionsartade utvecklingen av Internet som skett under de senaste tio åren, gav en ny möjlighet till utökad dialog som BRIS tidigt såg och genomförde. Den första versionen av en modern hemsida öppnades i januari 2001 och har därefter utvecklats i flera steg. Den nya tekniken gav möjlighet till nya sätt för barnen att kommunicera med BRIS i form av **BRIS-mejlen** som startade 2001 och **BRIS-chatten** (med finansiering från Allmänna Arvsfonden) som startade 2007. På hemsidan utvecklades dessutom ett Forum som ger barn och unga möjligheter att både berätta om sin situation och att ge stöd och respons till varandra. Här finns **Diskussionsforum** (2003), som hunnit behandla många olika

Gunnel Linde, grundare till BRIS. Bild från 2000.

teman, Min dikt samt Glädjekällan. Det märktes i ett tidigt skede i dessa verksamheter att de fyller en stor funktion och att barn och unga är fantastiskt duktiga på att ge varandra stöd och bekräftelse, även i riktigt svåra livssituationer. Alla inlägg på dessa fora granskas av en moderator innan de läggs ut. Metoder för att moderera och kvalitetssäkra all kommunikation via bris.se fanns från början och har successivt utvecklats ytterligare.

Hemsidan har kommit att innehålla mycket kunskap och information för både barn och vuxna. Att den är uppskattad märks inte minst på alla de mail som kommer till ”Tyck till”, där barn uttrycker sin entusiasm och tacksamhet över både bris.se och verksamheten i övrigt.

2010 tog BRIS ytterligare ett stort steg för att utveckla stödet till vuxna, för att på detta sätt indirekt förbättra barnens situation. En helt ny internetsajt startades i projektform, **Barnperspektivet.se**. Sidan ger kunskap och information till föräldrar och andra vuxna i frågor som rör barn.

Övriga stödinsatser

En liten men viktig del av BRIS verksamhet ägnas åt att möta barn i form av stödjande **samtalsgrupper**. Den första år 1985 rörde tonåringar och skilsmässor. Den tredje av dessa grupper startades efter diskoteksbranden i Göteborg 1998 för syskon till de omkomna ungdomarna. Efter tsunamikatastrofen i Asien i december 2004 fick BRIS en förfrågan från svenska UD om att sända representanter för att bistå de drabbade på plats i Thailand. BRIS sände ned två representanter för att hjälpa till med samordningen kring insatser för de drabbade. Under de följande två åren erbjöd BRIS stöd i form av samtalsgrupper för drabbade barn och ungdomar i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt stödhelger för drabbade barn och deras familjer från övriga delar av landet. Arbetet dokumenterades och

resultat gavs ut i form av boken **Barn och unga i sorg och trauma**.

År 2005 gav BRIS ut en metodhandbok för stödgruppsledare kallad ”**Mina föräldrar är skilda**”. Med boken som grund har BRIS utbildat närmare 100 gruppledare runt om i landet i att leda grupper för barn till skilda föräldrar. Under 2010 har BRIS i samarbete med Rädda Barnen och Röda Korset även arrangerat stödhelger för familjer där någon familjemedlem tagit sitt liv. Arbetet finansieras med medel från Allmänna arvsfonden.

Som en följd av den samlade kunskap som BRIS har fått genom åren fick generalsekreteraren 2009 ett personligt uppdrag av regeringen som särskild utredare. Förordnandet gäller ”Utredningen om översyn

av hur ekonomiska stöd till barnfamiljer stödjer samarbete mellan sårbara föräldrar”. Utredaren ska vid behov föreslå förbättringsåtgärder, regelförändringar och andra åtgärder som kan underlätta och uppmuntra samarbete mellan föräldrar som inte kan leva tillsammans. Utredningen beräknas vara färdig under 2011.

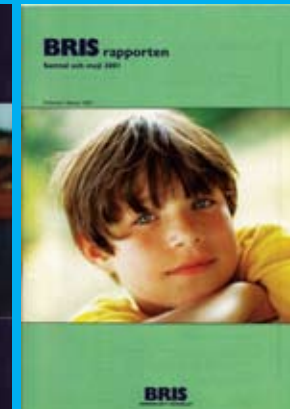
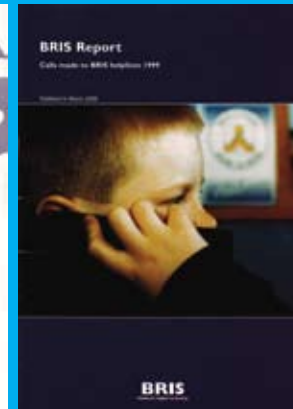
BRIS arbete har gett resultat

BRIS har ambitionen att vara en spjutspets i samhällsdebatten och vill mot bakgrund av alla stödkontakter belysa de områden i samhället där barn och unga inte får det stöd och den hjälp som de behöver och har rätt till. Det är tydligt att BRIS påverkansarbete ger resultat. Inte minst i form av de många förbättringar inom myndigheters arbete och lagstiftning kring barn och unga, som gjorts de senaste åren. Där har BRIS varit en av de organisationer som varit pådrivande. Sverige har år 2010 fått sin första barnminister. Enligt statsrådsberedningen har posten tillkommit bland annat som ett resultat av BRIS ihärdiga och långvariga arbete med att lyfta barns behov. Här följer några fler exempel:

En av de första frågor som BRIS drev och som under

BRIS-rapporter genom åren

åren varit ett ständigt återkommande tema är **barnmisshandel**. Berättelserna om hur barn misshandlas till både kropp och själ samt vilka omfattande negativa konsekvenser det leder till, har varit många. Bland annat som ett resultat av BRIS återkommande rapporter om detta tillsatte regeringen "Barnmisshandelsutredningen", en omfattande kartläggning som blev klar 2001. För att bland annat konkretisera det som påbörjades i den utredningen gjordes 2009 den så kallade "Barnskyddsutredningen" vilken väntas ligga på regeringens bord som en proposition i början av 2011.

Under många år har BRIS berättat om barn som utsätts för **sexuella övergrepp**. Genomgående har den mest frekvente förövaren varit barnets egen far och övergreppen har till största delen ägt rum hemma. Men under de senaste åren har vi märkt en ökande andel sexuella övergrepp begångna av jämnåriga. En ny sexualbrottslagstiftning började gälla från och med april 2005 för att stärka skyddet för barn och ungdomar som utsätts för sexuella kränkningar. Även arbetet mot sexuella kränkningar på Internet och så kallad "grooming", har gett resultat i form av en ny brottsrubricering i brottsbalken; "kontakt med barn i sexuellt syfte".

Ett annat av BRIS återkommande teman genom åren har varit **mobbing** där vi år efter år kunnat konstatera att skolornas arbete för att förebygga och stoppa mobbing varit otillräckligt. Därför mottogs inrättandet av

BEO, Barn och elevombudet 2006 samt en skärpning av både diskrimineringslagen och skollagen, med glädje. Tyvärr har vi ännu (2010) inte sett något resultat av detta i form av minskande antal kontakter om mobbing.

Ämnet **psykisk ohälsa** hos barn och unga har gått som en röd tråd genom nästan alla frågor som BRIS drivit, därför att psykisk ohälsa ofta blir en konsekvens av att vara utsatt för misshandel, övergrepp, mobbing eller omsorgsbrist. Vi har utifrån barnens berättelser kunnat belysa detta samband. Mellan 1990 och 2005 ökade andelen unga flickor med psykisk ohälsa i

Sverige från 10-30% (FHI 2010) och BRIS var en av de organisationer som tidigt slog larm om detta. Området har på senare år uppmärksammats i forskning och utredningar i en rad instanser. 2004 rapporterade BRIS om att mejlen från barn och unga med **självordstankar** hade ökat markant och BRIS krävde en storsatsning på förebyggande åtgärder. År 2006 kom en statlig utredning med förslag till nationellt program för suicidprevention. Mot slutet av 2010-talet visade sig totalsiffrorna för självmord i landet gå ner för alla grupper utom för gruppen ungdomar över 15 år, där självmord fortfarande är den vanligaste dödsorsaken, både bland pojkar och bland flickor. Detta gör BRIS arbete med stödgruppsverksamhet än mer viktigt.

Ytterligare flera tunga statliga utredningar har gjorts inom områden där BRIS arbetat för förändring. Till exempel har BRIS drivit frågan om **lärares och rektors kompetens** när det gäller mobbning och förebyggande socialt arbete i skolan, bland annat utifrån en kartläggning av landets lärarutbildningar som BRIS publicerade 2004. Kartläggningen visade att lärarutbildningarna sällan gav de blivande lärarna tillräckliga redskap för att hantera mobbning och arbeta förebyggande med att skapa goda relationer i skolan. En översyn och förbättring av den statliga lärarutbildningen gjordes 2009. Den kommer att träda i kraft 2011. År 2006 infördes ett krav på rektorsutbildning för skolledare och i samband med detta startades en ny statlig rektorsutbildning. Enligt BRIS synsätt ansvarar skolan inte bara för att förmedla kunskap till eleverna, utan även för att åstadkomma ett socialt klimat i skolan, som får eleverna att trivas och må bra. Detta synsätt har genomsyrat alla de krav som BRIS ställt på skolan genom åren.

Skolornas arbete mot mobbning ser väldigt olika ut i olika skolor. Man tillämpar metoder av varierande kvalitet, men det har saknats en genomgång av

vilka metoder som bevisligen fungerar och vilka som inte gör det. Under flera år har BRIS krävt en utvärdering av alla de anti-mobbningsmetoder som förekommer på olika håll. Skolverket har fått regeringens uppdrag att utvärdera effekterna av befintliga metoder och åtgärder mot mobbning. Detta beräknas vara klart i början av 2011.

Ett annat krav som BRIS ställt är att skolan måste tillhandahålla tillräckligt med personal inom **elevhälsan** samt att skolorna måste arbeta förebyggande för elevernas psykosociala hälsa. Under 2010 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att se över skolans arbete med utsatta barn. Förhoppningsvis kan det arbetet leda fram till kraftfulla satsningar för att ge det stöd som behövs för att även de mest utsatta barnen ska klara skolan. Elevehälsan gavs ökade anslag av regeringen i budgeten för 2011-2014, vilket också är ett steg i rätt riktning.

Trots det svenska samhällets, internationellt sett, ganska välutvecklade skyddsnät för barn och unga har vi genom åren hört och läst många berättelser om problem som uppstår i **barns kontakter med olika myndigheter**.

En fördjupning 2006 om vad barn berättar om sina erfarenheter från BUP (barn- och ungdomspsykiatri) påvisade många brister och ledde till diskussioner och förbättringar inom BUP. Bland annat öppnades på flera håll möjligheterna för ungdomar att få hjälp från BUP utan föräldrars medverkan, vilket var en av de saker de önskade. Barns rätt att få **tala enskilt** med skyddande och vårdande instanser blev en viktig fråga för BRIS. Sommaren 2010 kom en lagändring som gav socialtjänsten tillåtelse att tala enskilt med barn utan föräldrars medgivande i barnavårdsutredningar, vilket är helt i linje med Barnkonventionens artikel 12 – om barns rätt att få komma till tals. BRIS kartläggning av landets **socialjourer** hösten 2009 fick mycket uppmärksamhet och resulterade i att Socialstyrelsen redan hösten 2010 gjorde en egen kartläggning, som bekräftade BRIS resultat. Allt detta och mycket mer visar att det arbete som BRIS bedriver för att förbättra barns och ungdomars situation i Sverige har betydelse.

BRIS sammanställer kunskap

Eftersom BRIS medarbetare dokumenterar alla kontakter med barn och vuxna i stödverksamheten finns en stor databas, som innehåller berättelser från alla de barn, ungdomar och vuxna som kontaktat oss. Vi har alltid känt ett stort ansvar att förvalta denna information på bästa tänkbara sätt. Varje år sammanfattas årets alla stödkontakter med barn och unga i **BRIS-rapporten**, som under de senaste tio åren har fokuserat på många viktiga ämnen. Familjekonflikter, kamratrelationer och mobbning är kontaktområden som varit bland de

mest frekventa under många år och där BRIS kunnat bidra med mycket kunskap utifrån barnens berättelser. Andra viktiga kunskapsområden har varit våld och sexuella övergrepp. BRIS-rapporten beskrev tidigt den växande andelen barn och unga som drabbades av psykisk ohälsa och inte minst de flickor i tonåren som skadade sig själva eller led av ätstörningar. Den första separata **rapporten om BRIS Vuxentelefon – om barn** gavs ut 2008 och kommer ut årligen.

Sedan 2007 samarbetar BRIS med Medierådet i ett EU-finansierat projekt kallat Det unga Internet. Varje år sammanställer BRIS vad barn och unga berättat om sina erfarenheter från Internet och mobiltelefoner. Detta publiceras i **IT-rapporten**.

Med jämna mellanrum har BRIS valt att fördjupa kunskapen kring ett särskilt ämne. Det har då lagts resurser på att sammanställa barns och ungas berättelser i statistikform som därefter kommunicerats i form av rapporter, föreläsningar, debattartiklar, temanummer av BRIS-tidningen och kunskapen har inkluderats i remissvar. Fördjupningarna har bland annat handlat om misshandel och övergrepp, barns myndighetskontakter, skolan och mobbning, rädsla och oro, barn till missbrukare samt om alla de övriga påringningar som BRIS får förutom stödsamtalen. 2008 publicerades BRIS hittills största rapport – **”Kan man bli sjuk av ord?”** med fokus på en osynlig form av utsatthet – psykisk misshandel och emotionell omsorgssvikt.

Under alla de år som BRIS bedrivit stödverksamhet, har organisationen samlat kunskap när det gäller samtal med barn och unga. De metoder för samtals teknik som utvecklats visade sig vara användbara inte bara inom BRIS, utan även i många andra sammanhang, inte minst av professionella som möter barn i sitt arbete. Därför gav BRIS 2007 ut boken **”Samtal med barn och unga”**, som tillsammans med författarens föreläsningar har gett redskap för att föra svåra samtal med barn.

Föräldraboken, som från början gavs ut av Kommittén mot barnmisshandel, har fortsatt att ges ut av BRIS. Boken, som finns på tolv språk syftar till att ge lite hjälp till alla som tycker att det är svårt att vara förälder. Trots att boken funnits i mer än tio år, är den fortfarande eftertraktad.

2002 tog BRIS steget in i förlagsvärlden genom att ge ut en folksagobok med namnet **BRISboken**. Boken innehöll nyskrivna kortnoveller av en rad kända författare, som Astrid Lindgren, Viveca Lärn, Ulf Nilsson, Willie Crafoord och många andra. Boken illustrerades av bland andra Sven Nordqvist, Hans Arnold och Gunnel Ginsburg. Den belönades 2004 med juryns specialpris i Svenska Tecknares Tävlings och har

spridits i stor upplaga. Två år senare trycktes en lärarhandledning till BRISboken som fick namnet Att samtala med barn.

”Vad ska jag göra?” är en återkommande fråga från barn och ungdomar i stödverksamheten. Barn är experter på sin egen vardag och det är viktigt att, med deras egna ord, föra deras tankar vidare till föräldrar och andra viktiga vuxna. Därför gav BRIS 2005 ut handboken **Till BRIS från barn och ungdomar: Vad ska jag göra?** Det gemensamma i berättelserna till BRIS är växtkraften i att bli sedd och hörd.

För att skapa en gemensam plattform för allt BRIS arbete med att sprida kunskap bildades 2009 den så kallade **BRIS-akademin**. BRIS-akademin erbjuder utbildningar, seminarier och föreläsningar till personal inom skola, socialtjänst, sjukvård, ungdomsmotagningar och andra som möter barn.

Arbetet med att påverka samhället

BRIS är ofta remissinstans och yttrar sig när det gäller lagförslag och ändringar i myndigheters arbete som handlar om barn och unga. Yttrandena grundar sig på kunskap från barnen själva som vi fått via stödverksamheten. Några exempel på lagförslag som BRIS yttrat sig om är Skollagen, Adoptionslagen och Barnskyddslagen. Under åren har BRIS

kommit att alltmer medverka i den offentliga debatten. Flera gånger om året skriver BRIS egna debattartiklar och medverkar i tidningar, TV, radio och på Internet. BRIS egen facktidning "Barn & Ungdom" som på senare år fått namnet **BRIS-tidningen**, har blivit ett allt viktigare viktigt organ för att föra ut BRIS budskap. Tidningen distribueras nu även till samtliga medlemmar. I BRIS-tidningen möts kunskap från BRIS stödverksamhet och kunskap från externa experter och varje nummer behandlar ett viktigt tema. Under senare år har BRIS-tidningen bland annat handlat om sorg, kärlek, mobbning, psykisk ohälsa och familjekonflikter. Efter som cirka 80 % av de stödjande kontakter med barn och unga handlar om flickor, har BRIS i temanummer och debattartiklar valt att lyfta fram pojkar som mår dåligt.

2005 lanserade BRIS begreppet "**Vuxengaranti**". I flera års BRIS-rapporter hade konstaterats att många barn och unga saknade bra vuxna i sin vardag. Vuxna som kunde vara bra förebilder, som kunde hjälpa till att lösa konflikter och hindra mobbning. Vuxna som kunde ge stöd när man inte mår bra. BRIS ville driva frågan om alla barns rätt till stöd från bra vuxna i sin omgivning. Begreppet har därefter funnits med i BRIS arbete.

Under de senaste tio åren har BRIS drivit flera framgångsrika projekt på olika håll i landet med syfte att informera om BRIS till föräldrar med invandrabakgrund. Ett integrationsprojekt i form av dialoggrupper med syfte att öka förståelsen mellan människor med olika kulturell bakgrund har gjorts. Dialoggrupperna ledde

till inspirerande möten och samlade många engagerade ungdomar och vuxna.

Några av de frågor som BRIS drivit under de senaste tio åren är krav på en utökad elevhälsa, barns rätt att komma till tals i vårdnadstvister, barns rätt att få tala enskilt med vårdande och skyddande instanser som socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri utan vårdnadshavares medgivande samt krav på en förstärkning och förbättring av skolornas arbete mot mobbning. Arbetet för förbättrade insatser för de allra mest utsatta barnen pågår ständigt.

Informationskampanjer

Barn och ungdomar exponeras för allt mer information från olika håll, inte minst genom Internet. Det ställer stora krav på den som vill nå fram med sitt budskap. BRIS finns numera i sociala medier, till exempel med en ständigt växande vänkrets på Facebook. Men BRIS mest lyckade informationskampanj till barn och ungdomar har utan tvekan varit **idolkortskampanjen**. Varje år får alla sjätteklassare i hela landet små kort med bilder på kända personer när de var små. På baksidan finns information om hur man kontaktar BRIS. Idolkorten har blivit samlar-

objekt. Syftet är att ingjuta hopp med budskapet att även vuxna som blivit framgångsrika kan ha haft det svårt när de var barn. För att visa att BRIS även vänder sig till ungdomar gjordes en stor marknadsföringsinsats kallad **Ungdomskampanjen – I en perfekt värld**.

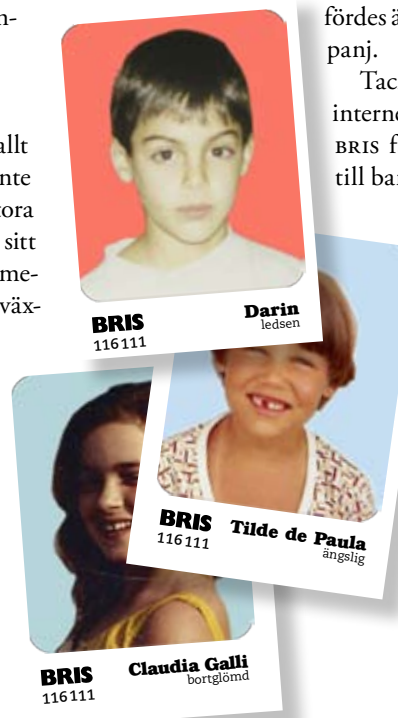
2009, samma år som FN:s barnkonvention fyllde 20 år, var det 30 årsjubileum för Sveriges anti-agalag. Detta uppmärksammades i en landsomfattande kampanj. När Barnens Hjälptelefon 2010 bytte namn och nummer till BRIS 116 111 genomfördes ännu en omfattande informationskampanj.

Tack vara samarbeten med reklambolag, internetsajter, tidningar och tv-kanaler har BRIS fått möjlighet att föra ut sitt budskap till barn ungdomar och vuxna.

BRIS finns sedan flera år tillbaka med under Almedalsveckan i Visby. Målsättningen är att tydligare föra upp barns och ungdomars villkor på den politiska dagordningen. I valrörelserna har BRIS arbetat med kampanjen **Jag tar Barnens Parti**.

Samarbete med andra organisationer

Barnombudsmannen och BRIS har allt sedan Barnombudsmannen bildades

BARN ÄR OSLAGBARA!

som statlig myndighet 1993, bland annat handplockades den första Barnombudsmannen från BRIS. Men det är framförallt på senare år som samarbetet intensifierats. Barnombudsmannen har medverkat på flera av Bris personalkonferenser. År 2010 skickade Barnombudsmannen tillsammans med BRIS ut över 6000 broschyrer till unga i fosterhem och på institutioner med information om vilka rättigheter de har och vart de kan vända sig om de behöver hjälp och stöd eller om de vill anmäla missförhållanden i samband med boendet. Detta var ett resultat av de brister som båda organisationerna sett under många år när det gäller barn i samhällsvård och deras möjligheter att få komma till tals och att få sina rättigheter tillgodosedda.

BRIS finns representerat i många **nätverk**, både regionalt och nationellt. Samverkan, erfarenhetsutbyte och gemensamt påverkansarbete har spelat en stor roll för BRIS utveckling. Tillsammans med ett 40-tal andra organisationer i Nätverket för barnkonventionen arbetar BRIS för att barnkonventionen ska inorporeras in i svensk lagstiftning.

BRIS internationella arbete

Som en av världens första barntelefonorganisationer har BRIS engagerat sig internationellt på olika sätt redan under tidigare decennier. Från år 2000 intensifierades BRIS kontakter med omvärlden. Detta år inviterades BRIS av ChildLine i Storbritannien till ett EU-finansierat samarbetsprojekt som 2001 resulterade i de första europeiska riktlinjerna för barntelefoner – ”European

Telephone Helplines for Children and Young People – Guidelines for Good Practice”.

2003 bildades samarbetsorganisationen för världens barntelefonorganisationer, **Child Helpline International – CHI**. Förutom att som medlem i CHI tillgodogöra oss mycket erfarenheter och kunskap vid konferenser, workshops och ”trainings”, valde BRIS att engagera sig i CHI:s uppbyggnad och utveckling.

I samarbete med bl a Stockholms stad och med närvaro av HM Drottning Silvia arrangerade BRIS och CHI år 2006 organisationens tredje internationella konferens med närmare 250 deltagare från 140 länder. De senaste två åren har BRIS representerat Europa i CHI:s styrelse. BRIS har sedan länge ett nordiskt samarbete med erfarenhetsutbyten och besök. BRIS tar också kontinuerligt emot olika studiebesök från systerorganisationer och andra utländska intresserade, ofta på förfrågan från departement, myndigheter eller t ex Svenska Institutet.

Stor organisationsförändring

På kongressen i Norrköping år 2007 fattades det historiska beslutet att BRIS och de fem regionerna inom BRIS skulle gå samman till en juridisk enhet. Denna organisationsförändring genomfördes under 2008. I samband med den bildades tre övergripande enheter; Operativa enheten, Administrativa enheten och Insamling och sponsring. Fokus lades på att samordna verksamheten i **ett BRIS** för att på detta sätt skapa en samsyn och ökad professionalisering i regioner och förbund. Organisationsförändringen har även inneburit

en trygghet när det gäller att föra ut BRIS kunskap på så många relevanta arenor som möjligt. De administrativa rutinerna har effektiviserats och förenklats.

BRIS – en välrenommerad organisation – som gör nytta!

Förändringen i BRIS stödverksamhet där vi med allt större tillgänglighet finns på barnens arenor innebär att barn och ungdomar får ett än större stöd. Detta samtidigt som organisationen har blivit än mer välkänd. I Temos (Synovates) undersökningar av svenska folkets kännedom om och attityder till ideella organisationer har BRIS genom åren legat mycket bra till. BRIS visar sig vara en av de organisationer som man uppfattar som mest pålitlig och där man anser att organisationens arbete är mycket viktigt. BRIS har konsekvent bearbetat beslutsfattare på alla nivåer ur ett barnperspektiv.

BRIS och andra organisationers ihärdiga arbete med att föra ut barnens perspektiv har gett resultat när politiker både på nationell och på regional nivå går till val med begreppet Barnperspektiv i sina kampanjer. Ändå återstår mycket arbete för att begreppet ska få verkligt genomslag.

BRIS arbete hade inte varit möjligt utan alla de kunniga och kloka vuxna som bidrar med sin tid och sitt engagemang i stödverksamheten, styrelsearbetet och som resurspersoner.

Barnmisshandel i Sverige. En affischutställning.

Producerad av BRIS Barnens Rätt i Samhället. Databaserat av Högskoleverket.

BRIS historia 1971 – 2010

Våren 1971 upprördes hela Sverige av att treåriga Maria misshandlas till döds av sin styvfar. Marias mamma hade under flera år bevittnat misshandeln men inte ingripit. Familjen var känd hos sociala myndigheten där de fick ekonomisk hjälp, men ingen vuxen hade träffat Maria. Grannarna försökte att anmäla till Barnavårdsnämnden, men ville inte uppge sina namn av rädsla för repressalier och den anonyma anmälan togs inte emot. Enligt den dåvarande Barnavårdslagen kunde man inte vara anonym anmälare. Det kom att dröja ända till år 1980 då Socialtjänstlagen medger anonyma anmälningar.

Eftermälet av Marias död arrangerade journalisten Berit Hedeby och barnboks-författaren/tv-producenten Gunnel Linde en utställning "Barnmisshandel i Sverige" på Kulturhuset i Stockholm med bilder på misshandlade barn. Namnlister lades ut för att få människor att vara med och starta en förening som skulle beivra barnmisshandel.

1971. Den 1 september kallas de intresserade till ett möte där föreningen BRIS – Barnens Rätt i Samhället – bildas. BRIS uppgifter är främst att skapa opinion och att vara en blåslampa på ansvariga politiker och byråkratiska myndigheter. Dessutom ska föreningen ta emot anmälningar om barn som far illa och vidarebefordra dem till barnavårdsnämnden.

1972. BRIS Jourtelefon öppnas i Stockholm. Två kvällar i veckan bemanas den av en styrelseledamot och en "fallmamma".

1974. BRIS arbete med föräldrautbildning utmynnar i en modell som TRU (TV i radio och utbildning) använder. En av idéerna är att både pojkar och flickor ska förberedas för föräldraskap genom undervisning redan i grundskolan.

BRIS medlemstidning BRIS-bladet börjar komma ut regelbundet. Den innehåller medlemsinformation samt artiklar och debattinlägg i barnfrågor.

Monica Boëthius, en av BRIS styrelsemedlemmar, skriver boken "Ge åtminstone föräldrarna en hederlig chans" (BVC gruppen) och BVC startar mammagrupper.

1975. BRIS deltar när en internationell grupp barnrättsaktivister och forskare möts i Italien för att diskutera erfarenheter och framtida arbete. Det leder till att föreningen International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect (ISPCAN) bildas.

Boken "Om man misstänker barnmisshandel" av Gunnel Linde ges ut av Allmänna barnhuset.

1977. BRIS presenterar förslag till ändringar av barnlagstiftningen. Bland annat ett klart förbud mot "kroppslig bestraffning eller kränkande behandling", bland annat med en ny utställning på Kulturhuset i Stockholm "Väld föder våld".

Gunnel Linde utses till sakkunnig i den parlamentariska Barnens Rätt-utredningen, som lägger förslag om att i Föräldrabalken införa ett förbud mot aga.

1979. Förbudet mot aga träder i kraft 1 juli efter ett överväldigande stöd i riksdagen. Internationellt väcker det uppståndelse med både beundran och löje.

Arbetet med en FN-konvention för barnets rättigheter initieras.

Föreningen BRIS Göteborg startar. Liksom föreningen i Stockholm har den en lokal jourtelefon.

1980. Barnen får en egen telefonlinje: Barnens Hjälptelefon

1982. Socialtjänstlagen ersätter barnvårdslagstiftningen, vilket bland annat innebär att barn över 15 år får rätt att föra sin egen talan, att sekretess ska brytas av anmälningsplikt om barn far illa, att grunden för anmälningsplikt ska vara misstanke och inte enbart säkra fakta och att anmälningar kan göras anonymt.

En BRIS-förening i Norrköping, BRIS Norrköping, bildas med en lokal Barnens hjälptelefon.

1984. BRIS-föreningarnas ekonomi är ett ständigt bekymmer. Avgifterna från cirka 1 200 medlemmar är den enda säkra intäkten. Detta år är det akut kassabrist i Stockholm. Permittering av BRIS-ombuden hotar, men 50 000 kronor från Svenska Mejeriernas Riksförening räddar situationen.

1985. Socialstyrelsen anslår pengar till ett treårigt projekt med ”stöddgrupper” för att BRIS-ombuden ska kunna arbeta mer direkt med barn som har det svårt. Arbete med projektmedel blir BRIS vanliga sätt att åstadkomma något, eftersom de fasta och stabila inkomsterna

nästan alltid är mycket små.

BRIS arrangerar tillsammans med Stockholms Universitet en internationell konferens om sexuella övergrepp inom familjen.

BRIS förslag till svensk familjedomstol presenteras av Gunnel Linde.

I Stockholm börjar kansliet göra en enkel dokumentation av vilka som kontaktar BRIS och varför.

1986. Riksförbundet BRIS bildas och BRIS-kontoren döps om från att heta BRIS Stockholm, BRIS Göteborg och BRIS Norrköping till BRIS Mitt, BRIS Väst och BRIS Öst.

1987. BRIS Syd bildas med kansli i Malmö.

Ett statligt anslag kommer som ett ”officiellt erkännande”. En miljon kronor om året i tre år möjliggör dels ett rikstäckande och gratis telefonnummer till Barnens Hjälptelefon med start från år 1989 och dels en halvtidstjänst på varje regionkansli.

Barnens Hjälptelefon bemannas av regionerna i tur och ordning under veckans jourpass. Jourarna arbetar ideellt och får utbildning och handledning av de anställda BRIS-ombuden. Att rekrytera och utbilda jourare blir en stor arbetsuppgift då BRIS nu blir mer känt och samtalen från barn och ungdomar fortsätter att öka.

1988. BRIS Nord bildas med kansli i Umeå.

1989. 20 november antar FN konventionen om barnens rättigheter, Barnkonventionen.

1990. Sverige är bland de första länderna som ratificerar FN:s konvention om barnets rättigheter.

1991. Projektet ”Våga berätta” startar och pågår i tre år. Det handlar om hur samhället kan tillgodose barnens rättigheter och hur dessa kan förbättras. Om barn vet till vilka de kan vända sig när de är i svårigheter så kommer fler barn att våga berätta om sina problem. Projektet riktar sig framförallt mot myndigheter för att få dem att samarbeta, men även mot barn och vuxna, professionella och politiker.

1993. Barnombudsmannen, BO, inrättas. Den första är kanslichefen på BRIS riksförbund, Louise Sylwander.

BRIS kräver i en skrivelse till riksdagens utbildningsutskott en mobbningsfri skola genom att FN:s barnkonvention tillämpas, arbetsmiljölagen respekteras, åtgärdsprogram upprättas samt att rektors skyldighet att stoppa mobbning skrivs in i skollagen. Läroplanen som antas året därpå uppfyller delvis kraven.

1994. BRIS-bladet ombildas till facktidsningen Barn & Ungdom, som får en viktig funktion som kunskaps-spridare. Utgångspunkt för de olika temanumrens innehåll är samtalen till Barnens Hjälptelefon.

BRIS Rådgivningstelefon får ett rikstäckande betalnummer och ändrar namn till BRIS Vuxentelefon – om barn. Uppgiften är att framhålla barnets situation i de konflikter vuxna tar upp.

1995. På BRIS kongress i Umeå antas en verksamhetsidé och programförklaring. Arbetet ska i fortsättningen fokusera på barn och ungdomar som far illa, BRIS legitimitet ska utgå från förmågan att lyssna på barn och unga och organisationen ska vara en demokratisk idérörelse.

1996. BRIS uppvaktar invandrarministern och kräver att lagen om vård av barn och unga ska ha företräde framför utlänningslagen. Det är en reaktion på flera fall där asylsökande barn farit illa på grund av de svenska myndigheternas handläggning.

1997. BRIS uppvaktar justitieministern med krav på att ingen form av pornografi med barn ska ha grundlags-skydd och att innehav av dokumenterade övergrepp ska kriminaliseras. Detta avslutar riksdagen året därpå. Därmed blir

i princip all befattning med pornografi med barn straffbar.

BRIS börjar detta år ordna anti-mobbningsseminarier för skolfolk runt om i landet.

Information om BRIS läggs ut på en hemsida på internet, www.bris.se

1998. På små "idolkort" får alla elever i årskurs sex i grundskolan information om BRIS och Barnens Hjälptelefon. På korten finns barnfotografier av kändisar som berättar om svårigheter de hade i den åldern. Kampanjen blir en succé och upprepas årligen.

1999. Statistik från Barnens Hjälptelefon visar att en del av övergreppen på barn begås av kvinnor – även om män är vanligast. Det är också ganska vanligt att förövaren är en jämnårig, framför allt vid mobbning men också vid sexuella övergrepp. BRIS menar att det är viktigt att nyansera bilden av dem som förgriper sig på barn och inse att de inte bara är vuxna män.

2000. BRIS varnar för att många unga lämnas i sticket under sommarlovet när vuxenvärlden stänger ned och tar semester. Under de kommande åren upprepas uppmaningen på samhällets vuxennärvaro under både sommarlov och jul- och nyårshelger.

BRIS framför krav på att lärarutbild-

ningen ska ha ett ökat barnperspektiv, med särskilt fokus på mobbning.

2001. BRIS nya webbplats www.bris.se är klar. BRIS-mejlen startar – åtta av tio som mejlar är tjejer. Mejlen är i stor utsträckning allvarliga existentiella rop på hjälp. Den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar tycks vara mer omfattande än vad man tidigare känt till.

BRIS satsar på att möta barn och ungdomar på deras egna arenor. Eftersom cirka tre miljoner under 18 år är aktiva inom idrotten inleds ett samarbete med Skolidrottsförbundet med särskilt fokus på ett anti-mobbningsprogram och utbildning av skolledare.

BRIS riktar sig i allt större utsträckning till tonåringar och sjesätter en ungdomskampanj. Detta för att få allt fler 15–18-åringar att höra av sig och förändra deras föreställning att BRIS bara är för småbarn.

2002. BRIS ekonomi blir alltmer ansträngd. Ett ökande antal samtal och mejl kräver allt större insatser, samtidigt som man tvingas varsla om uppsägning av personal. BRIS efterlyser större ekonomiskt stöd från myndigheter och näringsliv.

En stor fördjupningsstudie visar att övergrepp mot barn nästan alltid utövas av en person som barnet är beroende av för sin överlevnad. Slutsatsen är att ett

barn vågar eller förmår nästan aldrig berätta. Och om barnet berättar blir det inte trott.

BRIS ger ut en folksagobok med namnet BRISboken. Boken innehöll nyskrivna kortnoveller av en rad kända författare, som Astrid Lindgren, Viveca Lärn, Ulf Nilsson, Willie Crafoord och många andra. Boken illustrerades av bland andra Sven Nordqvist, Hans Arnold och Gunnel Ginsburg. Den belönades år 2004 med juryns specialpris i Svenska Tecknares Tävlings och har spridits i stor upplaga. Två år senare trycktes en lärarhandledning till BRISboken som fick namnet "Att samtala med barn."

2003. BRIS startar ett invandrarprojekt för föräldrar av utländsk härkomst med en informationsbroschyr på 17 språk. Det är ett led i att nå ut till exempelvis föräldrar och barn som lever i patriarkala strukturer, gömda flyktingbarn och grupper som på grund av språksvårigheter är förhindrade att nå BRIS via stödtelefon och mejl.

Drottning Silvia fyller 60 år och i anslutning till födelsedagen beslutar ett antal aktörer inom Drottningens referensgrupp att skapa en samlingsida på nätet där goda krafter för barn och ungdomar kan samlas och kommuniceras. BRIS får i uppdrag att utveckla och driva webbplatserna Buffert.se och [Röda Sidorna.se](http://RödaSidorna.se).

BRIS-rapporten 2003 visar att kontakterna med barn och ungdomar ökar kraftigt. Mobbning är den största enskilda anledningen till att kontakta BRIS. Men det som sticker ut mest är den påtagliga ökningen av flickor med självmordstankar.

2004. "Cow parade" som sker i samarbete med AMF Pension blir en av BRIS största insamlingsinsatser någonsin. Den ger BRIS stor publicitet och 1,5 miljoner kronor i kassan.

Vodafone Sverige AB blir en ny stor donator och samarbetspartner till BRIS. Under en treårsperiod doneras 7,5 miljoner kronor.

De sista dagarna av året präglas av tsunamin i Thailand. BRIS generalsekreterare och samordnaren för stödverksamheten reser till katastrofområdet på begäran av UD. BRIS ska medverka till att skapa ökad trygghet för barn och barnfamiljer som väntar på att få komma hem. BRIS öppnar också en direktlinje till Thailand.

2005. BRIS inleder året med att starta samtalsgrupper för barn som har drabbats av flodvågen. Grupperna finns i Stockholm, Göteborg och Malmö och leds av samtalsledare från BRIS tillsammans med externa professionella. Ersta Diakonisällskap, Rädda Barnen och BRIS beviljas i april 20 miljoner kronor

ur Allmänna arvsfonden för att hjälpa barn som drabbats av tsunamin.

En Temo-undersökning, gjord på uppdrag av Riksidrottsförbundet, SISU Idrottsutbildarna och BRIS, visar entydigt att idrottande ungdomar är mer nöjda med livet och har en större framtidstro än de som inte aktivt utövar någon form av idrott. Idrettsföreningen är den arena där ungdomarna upplever mest uppskattning i tillvaron.

BRIS lyfter fram de osynliga pojkarna som i samtal och mejl berättar om hur tuff tillvaron kan vara. Utsatthet för mobbning och fysisk misshandel är områden som dominerar av pojkar.

BRIS startar Diskussionsforum på BRIS.se där barn och unga kan stötta varandra i svåra frågor, under modererad form.

2006. Årets BRIS-rapport visar bland annat att problem i familjen är den vanligaste enskilda anledningen till att barn och ungdomar hör av sig. En särskilt tydlig tendens är att barnet alltmer utövar våldet mot sig själv.

För första gången är BRIS med på Almedalsveckan i Visby. Temat Vuxengaranti och kampanjen Barnens Parti finns med på dagordningen, så även i valrörelsen. BRIS presenterar en Temo-undersökning som visar på låga kunskaper om barns och ungdomars livsvillkor hos våra politiker inom staten, kommu-

terna och landstingen.

BRIS står som värd för en unik konferens i Stockholm för världens alla barn-telefoner. Cirka 250 deltagare från ett hundratal systerorganisationer världen över utbyter erfarenheter. BRIS är en av de drivande krafterna i Child HelpLine International (CHI) som grundades år 2003 med högkvarter i Amsterdam.

2007. BRIS-rapporten visar en fortsatt kraftig ökning av mejlen om flickors psykiska ohälsa, närmare 20 procent fler än året innan. Där framgår också att det blivit lika vanligt att mejla som att ringa.

Som förmånstagare får BRIS hela 11,5 miljoner av PostkodLotteriet för att kvalitativt säkerställa och utveckla verksamheten. Under kommande år fortsätter pengar från PostkodLotteriet att stärka ekonomin.

BRIS kongress i Norrköping beslutar att Riksförbundet BRIS och de fem regionerna ska gå samman till en juridisk enhet från och med 1 januari 2008.

2008. BRIS-rapporten skickas för första gången till alla riksdagsledamöter och ledande kommun- och landstingspolitiker i hela landet.

BRIS Vuxentelefon – om barn kan ta emot bara knappt vart femte av de nära 15 000 påringningar som kom in året innan. Resurserna är för knappa.

Det finns ett stort glapp mellan å ena sidan ungas vardagliga hantering av internet, datorer och mobiler och å den andra de vuxnas insikt i internet och datorers betydelse för ungas vardagsliv. Det framgår av studien Barnen, BRIS och it.

En annan studie, Kan man bli sjuk av ord? – om det osynliga våldet mot själen, behandlar psykisk misshandel och emotionell omsorgssvikt i BRIS barnkontakter.

2009. FN:s barnkonvention fyller 20 år och Sveriges anti-agalag blir 30 år. Trots det pekar BRIS-rapporten på att året innan handlade 8,5 procent av barnkontakterna om fysisk misshandel och cirka 4 procent om psykisk misshandel.

BRIS framför på nytt kravet att unga på institution måste få egen kontaktperson som har mandat att föra deras talan.

BRIS, Röda Korset och Rädda Barnen anordnar stödgrupper för familjer där en förälder tagit sitt liv.

För att skapa en gemensam plattform för allt BRIS arbete med att sprida kunskap bildas BRIS-akademin. BRIS-akademin erbjuder utbildningar, seminarier och föreläsningar till personal inom skola, socialtjänst, sjukvård, ungdomsmottagningar och andra som möter barn.

2010. Barnens Hjälptelefon byter nummer till det europaharmoniserade 116 111. Även namnet byts till BRIS 116 111 för att vara mer tonårsvänligt.

BRIS kartlägger socialjourerna i landets kommuner och finner oacceptabla skillnader i akut stöd till utsatta barn. Särskilt saknar många små kommuner en organiserad socialjour. Ansvar vilar i stället på politiker i vilkas uppdrag det ingår att alltid vara tillgängliga. BRIS vill bland annat därför se en tydligare lagstiftning som sätter press på de små kommunerna att gå samman och organisera socialjour på ett professionellt sätt.

BRIS går tillsammans med Barnombudsmannen ut med information till över 6 000 barn och unga som är placerade i samhällets vård om deras rättigheter enligt FN:s barnkonvention. Det är första gången som detta sker.

BRIS öppnar webbsiten Barnperspektivet.se för att möta alla vuxna som vill vara ett stöd för barn, men som ibland känner sig otillräckliga.

BRIS får den största privata gåvan i organisationens historia. Det är syskonen Anders Nyström och Maria Manse som skänker fem miljoner kronor i samband med att deras mamma, Lena Nyström, fyller 70 år.

Generalsekreterare och opinionsbildning

År 1993 anställde BRIS sin första generalsekreterare. Dessförinnan hade kanslichef eller styrelseordförande ofta fungerat som chef och språkrör utåt, men tillväxten krävde professionalisering och en ny uppbyggnad.

EN VIKTIG BAKGRUND var att organisationen ville nå ut med information om ökningen av samtal till Barnens Hjälptelefon. Fysisk barnmisshandel, sexuella övergrepp mot barn och mobbning i skolorna tog allt större plats i samtalen.

BRIS ville således ha en högsta tjänsteman som också kunde vara ett ansikte ut mot samhället. Särskilt i kontakterna med massmedia behövdes en person som allmänheten kunde identifiera som representant för organisationen.

Men opinionsbildning är inte bara massmediekontakter. BRIS arbetar på många plan för att göra barns och ungdomars röster hörda. I riktade skolkampanjer, hearings, olika samarbetsprojekt, webbplatser, forskningsrapporter och remissvar till departementen delar BRIS med sig av sina erfarenheter.

Att BRIS får alltmer gehör hos tjänstemän och politiker beror mycket på envisheten när det gäller att driva kärnfrågor.

– Vi har tjatat oss in, säger nuvarande generalsekreteraren Göran Harnesk. Idag har vi lätt att få regeringens öra. Den lyssnar på oss för att vi står för en kontinuitet. Dessutom har vi störst förtroende hos allmänheten av de ideella organisationerna.

En annan avgörande förändring under senare år har varit säkerställandet av organisationens ekonomi, som tidigare varit minst sagt darrig. När det var som

värst år 2001 fanns planer på att säga upp personal. I år (2010) har den stockholmsbaserade delen av verksamheten flyttat in i luftiga och moderna lokaler i Stockholms city med sin växande personalstab.

Den professionalisering som vi genomgått sedan mitten av nittioalet har lagt en lyckad grund så att vi kan vara konsekventa i vårt arbete ur ett barnperspektiv, samtidigt som it-tekniken har medfört en explosion i antal kontakter med barn och ungdomar. Allt det här har bidragit till att vårt arbete har uppskattas, vilket också medför ökat ekonomiskt stöd och samarbete med olika aktörer, sammanfattar Göran Harnesk.

Utvecklingen under den närmaste framtiden tror han dock inte kommer att bli lika lavinartad, även om nya områden för kommunikation med barn och ungdomar kommer att uppstå.

Men oavsett vilka vägar kommunikationen med barn och unga kommer att ta, är det oerhört viktigt att fortsätta att föra ut rösterna ut från de unga människor som kontaktar BRIS in i beslutsrummen.

– Där ska vi fortsätta att vara nyktra och sakkunniga. Samtidigt måste vi komma ihåg att vi inte talar med alla barn som mår dåligt och inte så ofta med de som mår bra. Men de som kontaktar oss representerar en verklighet som samhället inte har råd att underskatta, säger Göran Harnesk.

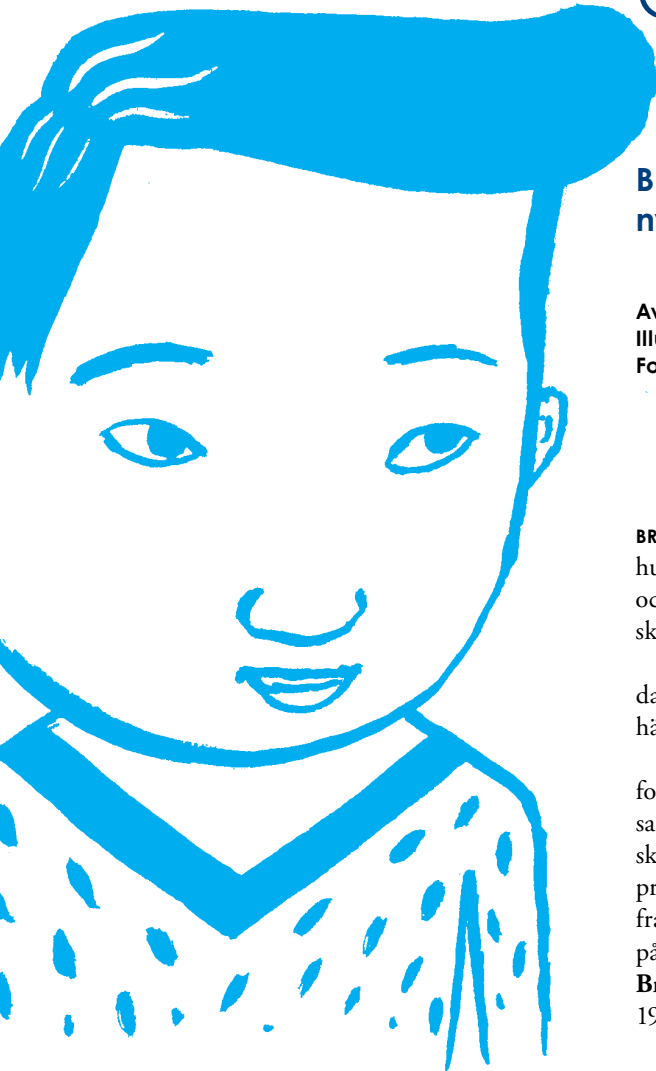

Hur lär man sig hur man ska prata med barn?

Genom att prata med barn, förstås!

BRIS egen samtalsmetodik är ett resultat av flera års arbete, och med den nya tekniken ställs den hela tiden inför nya utmaningar.

Av Mia Berg
Illustration Lena Sjöberg/Söderberg Agentur
Foto Johan Bergling

BRIS PRATAR MED barn, det vet ju alla. Men hur vet jourarna som svarar i telefon, mejl och chatt vad de ska säga för att barnen ska känna sig hjälpta?

Det korta svaret är förstås att de utbildas i det. Det lite längre svaret kommer här:

– När vi öppnade Barnens Hjälptelefon 1980 hade vi sneplat på några andra samtalsmetoder, men vi upptäckte ganska snart att det var något helt annat att prata med ett barn i telefon än att ha det framför sig – vi såg inte hur de reagerade på det vi sa, säger **Christina Ålander Brasch** som jobbat på BRIS sedan starten 1971.

I början fanns inget gemensamt sätt

att svara, men de som svarade i telefonerna då drog snabbt igång ett omfattande dokumenteringsarbete. Efter varje samtal skrev de ner vad barnen och de själva sagt, vad som fungerat och vad som fått barnen att komma vidare. Barn utvecklas hela tiden, och därför förändrades även samtalen. Men efter flera år kunde de se att det fanns fyra punkter som hela tiden återkom. De blev BRIS samtalsmetodik.

1. Att lyssna

– Det är viktigare än att prata och ge råd. För att man ska kunna lyssna på ett bra sätt måste den som lyssnar vara färdig med sin egen historia. I början fick alla

med engagemang och ett stort hjärta sitta i jourtelefonen. Idag kräver vi att man ska ha bearbetat sina egna upplevelser också. Annars hör man sin egen röst lika mycket som barnets, säger Christina Ålander Brasch.

2. Att bekräfta barnet

– Barnet ser inte att du nickar eller ser uppmuntrande ut i telefonen. Därför är det extra viktigt att säga: ”vad du är modig som berättar” eller ”vad bra att du säger det här”. Vi vet att den bekräftelsen kan vara avgörande för att ett barn ska våga vända sig till andra vuxna med sina problem.

Christina Ålander Brasch.

3. Att sammanfatta

– Det är nödvändigt att kolla av att den som lyssnar har förstått det som barnet vill säga, och inte det hon själv tror att barnet vill säga. Det är inte alltid barn och vuxna uppfattar samma saker som problem, säger Christina Ålander Brasch.

4. Att avsluta

– Det är den vuxnas ansvar att avsluta

Eva Waltré.

samtalet på rätt sätt. Den vuxna talar om att samtalet snart kommer att ta slut och frågar barnet om det känns okej, om det fått säga vad det ville och om det fått svar på sina frågor.

BRIS samtalsmetodik är alltså inget som några vuxna hittat på, utan det är barnen som lärt de vuxna hur de ska göra.

– Jag tycker att det känns underbart att ha fått vara med och utveckla metodiken som fortfarande är grunden i BRIS kontakt med barnen, säger Christina Ålander Brasch.

Hellre skriva än prata

Ja, trettio år har gått sedan Barnens hjälptelefon startades, och under tiden har internet blivit en stor del av barns och ungdomars liv. Under 1990-talet började BRIS få allt fler frågor från barn som hellre ville skriva än prata, och insåg att de måste ta sig ut på nätet. Samtidigt var det viktigt att skapa ett system där bar-

nen kunde ställa sina frågor anonymt. År 2001 hade man löst det och BRIS-mejlen drog äntligen igång.

– Den stora utmaningen de senaste åren har varit att omforma samtalsmetodiken så att vi kan ge samma stöd till barnen över internet, säger **Eva Waltré**, chef för den operativa verksamheten i BRIS.

I början kunde barnen svara på mejlet när de fått svar från en jourare, men det blev väldigt rörigt eftersom jourarna hela tiden byts ut och det blev svårt att hänga med i allt som skrivits till barnet. Nu blir det istället en ny fråga varje gång barnet mejlar till BRIS.

Det gör att det blir en stor skillnad mellan telefonsamtal och mejl – återkopplingen försvinner.

Det går inte att stämma av med barnet om man förstått rätt. Å andra sidan har den som svarar tid på sig, hon hinner rådfråga andra och formulera sig noggrannare än vad jouraren kan i ett telefonsamtal.

– Barn som mejlar kan skriva alltifrån två meningar till två sidor text. Ofta tar barnet upp massor av olika saker. För den som läser och ska svara är det därför extra viktigt att lära sig gå in i texten, försöka se var barnet befinner sig, vad det är för känslor barnet uttrycker och vad barnet vill ha hjälp med.

– En chatt är mer som ett samtal, den som svarar måste vara ganska snabb för att barnet ska förstå att man är kvar.

Därför görs svaren kortare än de skulle ha blivit i ett mejl.

Att chatt har en tendens att dra ut på tiden gör det extra viktigt att kunna avsluta på rätt sätt. Barnet får aldrig känna det som att de blir avbrutna mitt i.

Ämnet styr kontaktväg

Telefon, mejl och chatt. Idag finns samtalsmetodik som är anpassad för alla tre kanalerna. Hur väljer barnen på vilket sätt de ska höra av sig?

– Det är lite mer tjejer som mejlar, men det verkar som att det är mera ämnet som styr vilket sätt man hör av sig på. Man ringer om saker som har hänt, som mobbning eller skilsmässa till exempel, medan mejlen handlar mer om psykisk ohälsa i allmänhet, säger Eva Waltré.

Även om det finns barn som föredrar att skriva och barn som föredrar att prata, så tror Eva att det också finns en rent teknisk anledning till att många barn mejlar. BRIS-telefonen stänger klockan nio, medan det går att mejla dygnet runt.

– Ofta är det under sena kvällar och nätter som barnen blir ensamma med sina tankar. Då är inte BRIS-telefonen öppen, och det finns ingen annanstans heller för barnen att ringa. Därför är vårt nästa mål att kunna hålla telefonen öppen dygnet runt. Precis som att det finns jourtelefoner för vuxna, så borde det finnas för barn, säger hon.

Det magiska samtalet

Mycket snack och liten verkstad. Visst är det så det brukar heta?
Men tänk om det är just snacket som är verkstaden?

Text Mia Berg
Bild Johan Bergling

DET ÄR MÅNGA som undrar hur BRIS kan hjälpa barn bara genom att prata. Så många att när BRIS bestämde sig för att samla sin samtalsmetodik i skrift föreslog Petter Iwarsson, anställd på BRIS sedan tio år, att det skulle bli en bok om samtal med barn. Något många av oss vuxna sysslar med hela tiden, och ändå inte.

– Många barn som hör av sig till BRIS säger att det är ovanligt med vanliga samtal. Många av oss kan bli bättre på att ge barnen obruten tid för att prata. Tid utan mobiltelefoner och måsten, säger han.

Ett vanligt samtal kan handla om allt mellan himmel och jord; från snälla kompisar och kattungar till mobbning och död. Vi vuxna har en tendens att vilja rangordna samtalen efter någon sorts viktighetsskala. Kanske anstränger vi oss lite extra med att lyssna när ett barn berättar om det som vi tycker är allvarligt.

Det är nästan oundvikligt att vi gör så, säger Petter Iwarsson, men hur viktiga samtalen är för barn vi pratar med kan vi inte veta bara med utgångspunkt från hur allvarligt det barnet berättar om är. Det är så viktigt att vi också tänker efter: Hur viktiga är samtalen för bar-

nen? Historien om kattungen kanske upptar alla tankar just då. Vi vuxna spelar en stor roll bara genom att visa att vi finns där och vill lyssna om barnen vill prata, oavsett vad de vill prata om.

Men vad är det som är så magiskt med att få prata?

– Vi människor förändras och utvecklas på olika sätt – till exempel genom att vi lyssnar på musik, läser böcker, går i terapi eller genom att tiden går. Det är svårt att förutsäga exakt när utveckling sker, men oftast sker det i relation till andra människor. I samtalet har vi en chans att möta barnet och ibland kan det vanligaste samtal bli avgörande för ett barn. Gå till dig själv – vilka samtal är det du minns i livet?

Man kan alltså hjälpa utan att ”göra” något. Det är något som vi vuxna ofta tycker är svårt att förstå. Vi vill fixa problemet. Helst trolla bort allt jobbigt och få barnet att må bra. Men hur var det filosofen Kierkegaard sa? ”Om jag vill lyckas med att föra en människa mot ett bestämt mål, måste jag först finna henne där hon är.”

Petter Iwarsson

Vi kan under en period vara ett hjälpjag för den unga genom att ta emot och härbärgera den unges känslor.

Ulf Hagström, Med gemensamma krafter

Det gäller även barn, och särskilt de som mår dåligt.

Ett barn som berättar sin livshemlighet för första gången måste uppbära ett oerhört mod.

– När barnen berättar sätter de hela sin existens i gungning. Det de säger kan till exempel leda till att deras föräldrar skiljer sig eller att syskonen måste flytta från mamma och pappa ... det värsta ett barn kan tänka sig. Jag brukar säga att det krävs lika mycket mod av de här barnen som det skulle göra av dig och mig om vi blivit vittne till ett mord och var tvungna att vittna mot ett mc-gäng.

Därför är en ganska stor del av de barn som ringer till bris tysta de första samtalen. De vill liksom kolla av vem som är i andra änden innan de börjar prata. Det gäller förstas även när du träffar barn öga mot öga. Det behövs en trygghet och varm atmosfär, där den vuxna visar att den vill veta vad barnet har att berätta och att man har tid att lyssna klart.

Prövar ord och tankar

Det är då förtroendena kommer. Och när de gör det är de trevande. Barnet kanske inte själv har bilden klar för sig, det vet inte vad det ska göra, utan prövar sina ord och tankar mot den vuxne. I det läget är barnet inte

alltid mottagligt för råd och åtgärder. Men även om man inte kan lösa problemet så tycker Petter Iwarsson att man kan hjälpa barnet.

– Det fanns en professor i medicinsk sociologi som hette Aaron Antonovsky som kom fram till något väldigt viktigt. Han studerade kvinnor som hade suttit i koncentrationsläger, men som trots alla sina hemska upplevelser hade en förhållandevis god hälsa. Det gemensamma för kvinnorna var att de upplevde att de förstod vad som hänt dem, att de kunde hantera det och såg en mening i tillvaron. Begriplighet. Hanterbarhet. Meningsfullhet. Om man stärker dem, ökar våra möjligheter att ta oss helskinnade genom svårigheter i livet, säger han.

Här har vi alltså något konkret vi kan hjälpa barnen med när vi pratar med dem: Vi kan göra situationen mer begriplig genom att till exempel hjälpa dem att förstå varför mamma eller pappa agerar som de gör. Vi kan göra det lättare för dem att hantera situationer genom att hjälpa dem se vilka resurser de har omkring sig – kompisar, kompisars föräldrar, skolpersonal. Och barn som har förlorat hoppet och meningen med livet kan vi låna ut vår meningsfullhet till genom att säga: Jag vet att det inte känns så nu, men jag tror att du kommer klara det här och att det kommer att bli bättre.

– Barn kan ha fantasier om att det de är med om, det är så jobbigt att ingen kommer att orka lyssna på det. Att vi som vuxna visar att vi klarar att höra det de säger utan att gå sönder, ger barnen hopp om att det kan bli bättre, säger Petter Iwarsson.

Barnperspektivet är viktigt i samtalet. Det är inte

alltid så bra att blanda in för mycket av sina egna erfarenheter när man pratar med barnen

Det kräver fingertoppskänsla. Barn är lojala mot vuxna, och om de får höra att den vuxna haft samma problem och löst det på ett visst sätt så tror de ofta att det betyder att de måste göra likadant. Och att de sviker de vuxna om det inte går.

Ibland tror Petter Iwarsson att man har större användning av att hänvisa till andra barn: Jag har hört av andra barn som har en mamma som dricker att de ibland tror att det är deras fel, hur är det med dig? På det sättet lämnar man olika vägar öppna samtidigt som man berättar för barnet att det inte är ensamt med sitt problem.

Precis som att det finns barn som knappt satt ord på det som händer dem, finns det barn som formulerat sina behov och vill ha omedelbar hjälp.

– De är på varsin sida av en linje, och vuxnas jobb är att följa dem längs linjen, mot en förändring. Men det måste gå i barnens eget tempo. Ibland behövs konkret hjälp, ibland räcker det att bara vara där. Ibland kan det också räcka med att barnet vet att det finns någon att prata med om det skulle vilja. Så stor är samtalets läkande kraft, att det hjälper redan innan det sker.

Läs mer i boken *Samtal med barn och ungdomar* av Petter Iwarsson.

Att formulera sina känslor, tankar, upplevelser, frågor, illusioner, farhågor, behov, slutsatser och utgångspunkter skapar samtidigt förutsättningar för den inre dialog som gödslar växt och mognad.

Patricia Tudor Sandahl, Ordet är ditt

Blott detta faktum, att ha någon som man kan berätta för, är mycket viktigt. Då får man som i en spegel tillbaka sitt eget liv. Det behöver inte vara någon avancerad psykoterapi för att hjälpa en människa att ta ställning till sitt eget liv.

Johan Cullberg och Björn Wrangsjö,
I dialog om psykiatri

Vi vet att bland det viktigaste vi kan göra för traumatiserade barn är att ge dem möjlighet att på olika sätt uttrycka sig och tala om det som hänt.

Anders Broberg, Kjerstin Almqvist och Thomas Tjus, Klinisk barnpsykiologi: Utveckling på avvägar

Min berättelse som är jag måste bekräftas i dig för att jag ska ta den till mig. Gensvaret är viktigt för min upplevelse av mig själv och för att jag ska kunna fortsätta min berättelse.

Clarence Crafoord, Människan är en berättelse.
Tankar om samtalskonst.

- BRIS-rapport
- Idolkort
- Mejl och svar
- Frågor till juristen

BRIS 40 år
BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET 1973-2013

BRIS 116 111 BRIS Vuxentelefon – om barn 077-160 90 90
Barnperspektiv.se Sök på BRIS.se i Sjuk

FÖR DIG SOM ÄR UNG

Med BRIS kan du ringa, maila och chatta om vad som helst, ingenting är för stort eller för litet, för konstigt eller för vanligt. En vuxen på BRIS svarar i telefon, på ditt mail eller chattar, och du är alltid anonym.

BRIS finns för dig som är upp till 18 år.

Idoler ♥ BRIS

BRIS idoler på Arlas mjölkpaket.

FÖR DIG SOM ÄR VUXEN

BRIS verksamhet är inte statsfinansierad utan bygger på bidrag från privatpersoner, företag och myndigheter. Du kan göra skillnad för de barn som behövs hjälp genom att ge gåva, samarbeta

Ny rapport: BRIS-beredning kontaktar i BRIS-beredning vardag!

BRIS

Börja här

Länkar

- Barnombudsmannen
- Barn- och elevombudet
- UMO
- BRIS på Facebook

För dig som är ung

- BRIS-mejlen
- BRIS-chatten
- Diskussionsforum
- Glädjekällan
- Tyck till

För dig som är vuxen

- Skänk en gåva – privat
- Skänk en gåva – företag
- Sampanstiftelsen – BRIS
- BRIS-beredning 2011
- Press

Vad är sexuella övergrepp?

Ett sexuellt övergrepp är alla handlingar eller situationer som innehåller sex på något sätt och där en vuxen utnyttjar ett barn eller en tonåring. Det kan handla om:

- fysisk kontakt som till exempel att den vuxna personen berör barnets bröst eller att han eller hon får barnet att röra sitt könsorgan
- att barnet tvingas titta på den vuxna personen eller att barnet tvingas att visa sig; här gäller också när den vuxna personen pratar med barnet med sexuella kommentarer eller bilder
- att visa porrfilmer eller bilder
- att ta fotografier; enligt lag får ett barn inte utnyttjas för porrfilmer eller bilder.

Sexuella övergrepp och sexuella övergrepp hänger samman och man kan se sexuella övergrepp som en form av barnmisshandel. Vid sexuella övergrepp

Bris.se

1997 startar BRIS sin hemsida på internet.

DE FÖRSTA ÅREN handlar det mest om att lägga ut information om verksamheten. Men i januari 2001 blir nya webbplatsen Bris.se klar och i samband med det öppnar också BRIS-mejlen. Idag är den lika viktig som telefonverksamheten. Kontakten sker anonymt. Tunga mejl från tonårsflickor med psykisk ohälsa, självska- och självmordsproblematik har varit särskilt framträdande under många år.

BRIS-chatten är en annan kontaktmöjlighet på Bris.se. Efter några testår pågår chatten fram till 2012 som projekt med medel från Allmänna arvsfonden. Ingen

utomstående kan följa chatten. Under 2009 hade BRIS 1 838 stödjande chattar med barn och ungdomar. Stor efterfrågan gör att BRIS hoppas kunna permanenta chatten.

På Bris.se finns också BRIS Forum som består av Diskussionsforum, Min dikt och Glädjekällan. Syftet är att barn och ungdomar ska kunna skriva av sig och få stöd från jämnåriga i viktiga ämnen. I särklass störst är Diskussionsforum med närmare 30 000 inlägg under 2009. Alla inlägg granskas och godkänns av BRIS innan de publiceras.

säger om barns och ungdomars rättigheter.

Barn i sorg och traumagrupper

Julhelgen 2004 drabbades hundratals semesterfirande svenska familjer av djup sorg och chock på grund av tsunamin som skördade hundratusentals dödsoffer över sydost Asien.

BARN SOM UPPLEVT tsunamin, varav många förlorat nära anhöriga, började höra av sig till BRIS för att få kontakt med andra jämnåriga med samma erfarenhet. Det blev starten till samtalsgrupper för barn i sorg och trauma, ett samarbete mellan BRIS, Rädda Barnen och Referenspunkt Ersta.

BRIS-ombudet Sofia Grönkvist var tillsammans med kollegan Karin Bergelv med från start att leda barngrupperna. Stödet som BRIS under ett intensivt år kunde erbjuda de drygt 40 barn som varit med om flodvågen ingick i en unik nationell satsning som noggrant finns dokumenterad i boken *Barn och unga i sorg och trauma* (Gothia förlag, 2007).

Efter tsunamin har Sofia Grönkvist fortsatt arbetet med gruppstöd och har bland annat utbildat ett hundratal socialarbetare runt om i lan-

det i att arbeta med barngrupper vid skilsmässor och separationer.

Hösten 2010 är hon mitt i rollen som projektledare för ett treårigt projekt med stödhelger till familjer där någon i familjen tagit sitt liv.

– När någon i ett barns familj dör rasar världen och blir för alltid förändrad. Stödgrupper för människor i sorg är efterfrågat och de flesta säger att det som hjälper bäst är att träffa andra, framhåller hon.

Stödhelgsprojektet leds av BRIS och pågår till och med år 2011. Till hjälp finns externa terapeuter till helgstödet, men förutom BRIS utgör Rädda Barnen och Röda Korset basen.

– Jag har fortsatt därför att barn och vuxna uttrycker behov av gruppstöd, men även för att jag tycker att en frivilligorganisation ska kunna verka i det gap som

uppstår efter myndighetskontakterna. Självklart ska BRIS möta barn och föräldrar i verkligheten. Här finns en massa kompetens som kommer till nytta, motiverar Sofia Grönkvist.

En form som nu utvecklas är ett helgstöd där familjerna och de professionella träffas på internat. Sofia Grönkvist ser det som en klar fördel att man tillsammans samlas på en arena där ”hela familjen kommer till oss”. Sedan arbetar alla komprimerat under två helger för att med öppen kommunikation stärka kontinuiteten i familjerna.

– Familjer efter suicid är en lämnad grupp. Det är också en svår grupp att nå eftersom de inte förväntar sig att få något stöd. Men det är en utmaning eftersom det finns otroligt mycket kraft hos varje enskild människa. Med rätt stöd klarar de flesta av mer än de tror.

BRIS-ombudet Sofia Grönkvist

Ewa Waltré, psykolog och chef för BRIS stödverksamhet.

Psykisk ohälsa

BRIS kontakter under 2000-talet med barn och ungdomar har förändrats och utvecklats genom internet. Det som sticker ut är främst den explosiva ökningen av mejl från tonårsflickor om psykisk ohälsa. De berättar om hur dåligt de mår, att livslusten är borta, om ångest, ätstörningar, självskador och att de vill eller funderar på att ta sina liv.

BAKOM DETTA LIGGER ofta missbruk i hemmet, psykisk ohälsa hos föräldrar som kan ha liknande problem, utsatthet av mobbning i skolan och trauman som har med våld och sexuella övergrepp att göra. Det är inte ovanligt att de försöker hålla fasaden utåt, men inuti är det svart, fyllt av känslor av ensamhet och att inte duga.

– När de vänder sig till BRIS kommer det ofta fram att de inte har någon annan att prata med.

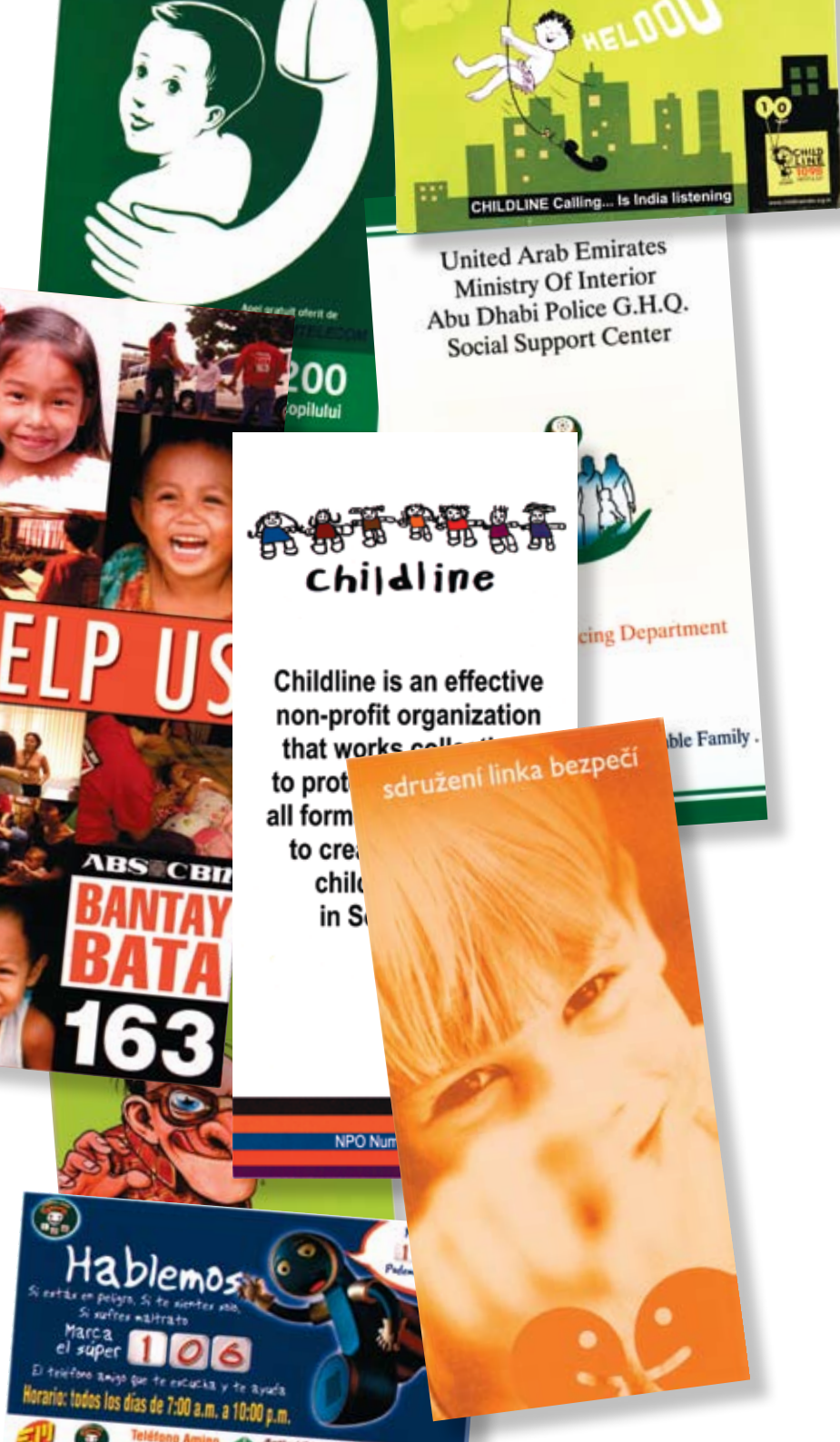
– Problemet är att vi egentligen inte har någon i Sverige som tar det förebyggande arbetet, säger Eva Waltré som är

psykolog och chef för BRIS stödverksamhet.

Det måste bli lättare för tonåringar att få rätt att söka stödjande samtal utan föräldrars medgivande. Det är nödvändigt för ibland kan det vara en förälder som är orsaken till problemen, till exempel vid misshandel och sexuella övergrepp.

Hon tillägger att det i BRIS vuxensamtal ofta kommer fram att oroliga föräldrar och anhöriga inte vet hur de ska möta sina tonåringars psykiska ohälsa.

– Här behövs lite BRIS-kunskap – att kunna möta barn och ungdomar där de själva befinner sig.

BRIS International

Child Helpline International, CHI, är ett globalt nätverk för hjälplinjer. Det grundades 2003 i Amsterdam och består idag av cirka 135 hjälplinjer världen över, däribland BRIS.

CHI:S UTGÅNGSPUNKT ÄR att stimulera samarbete och erfarenhetsutbyte mellan medlemmarnas barntelefoner och verka för barns och ungdomars rättigheter på regional och global nivå. Organisationen arbetar också för att stärka och förfina kontakterna med telecombranschen och finansiärer för att utveckla barntelefonernas ställning i världen.

Cirka 80 procent av kontakterna till CHI-medlemmarna sker via telefon. Trots det handlar utvecklingsarbetet inom CHI om internet eftersom det är där de mest markanta förändringarna märks.

När det gäller det webbaserade stödet är BRIS den organisation som har längst erfarenhet av mejl, medan Holland och Danmark är föregångare på chatten.

BRIS internationella samordnare Peter Irgens är sedan år 2008 representant för Europas barntelefoner i CHI:s styrelse.

–Spjutspetsfrågan för hela verksamheten är något som kallas Child Impact Assessment. Det kan översättas som utvärdering på ett plan som syftar till att skapa reella förändringar i barns och ungdomars liv. Kan vi visa att det vi gör i hjälparbetet får effekt i de ungas liv? Det som är glädjande är att CHI får allt bättre rapporter från det dagliga arbetet. På så sätt blir fler kontakter dokumenterade och behandlade, berättar Peter Irgens.

Peter Irgens

Ekonomi

BRIS ekonomi 1971 – 2010

Tillbakablick

BRIS EKONOMI HAR tidvis genom åren kunnat beskrivas som något av en berg- och dalbana. I början bedrevs verksamheten helt ideellt men år 1977 anslög Stockholms stad pengar så att BRIS kunde anställa en person för att sköta det växande arbetet på kansliet i Stockholm.

Samtalen till BRIS jourtelefon ökade stadigt, så år 1979 uppvaktades socialministern med en begäran om pengar till en särskild telefonlinje för barn. Resultatet blev att Allmänna Arvsfonden bidrog i tre år till Barnens Hjälptelefon.

Samtalen till Hjälptelefonen fortsatte hela tiden att öka, så när Arvsfondens bidrag upphörde år 1982 blev det problem med finansieringen. Medlemsavgifterna från medlemmarna var den enda säkra intäkten.

År 1984 blev det akut kassabrist i Stockholm och permittering hotade BRIS-ombuden. Men som en räddande ängel gick Svenska Mejeriernas Riksförening in med 50 000 kronor.

Eftersom de fasta, stabila inkomsterna nästan alltid var

mycket små, blev så småningom arbete med projektmedel BRIS vanliga sätt att åstadkomma något. Till exempel fick organisationen år 1985 anslag från Socialstyrelsen för ett treårigt projekt med ”stödgrupper” för barn som har det svårt. Och år 1987 beslöt staten att anslå en miljon kronor om året i tre år. Det möjliggjorde ”Projekt BRIS”, med dels ett rikstäckande och gratis telefonnummer till Barnens Hjälptelefon och dels en halvtidstjänst på varje regionkansli.

Ett försök att bättra på ekonomin gjordes år 1990 i form av ett stort nationellt lotteri. Det gav ett överskott och upprepades därför under några år.

Några år senare blev ekonomin återigen mer ansträngd. ”Resurserna krymper i förhållande till behoven”, konstaterade BRIS och efterlyste ett större ekonomiskt stöd från myndigheter och näringsliv. Samtidigt tvingades man varsla om uppsägning av personal.

I slutet av 1990-talet ökade BRIS sina ansträngningar för att säkerställa en utökning av både stödverksamheten och utåtriktat arbete. Det innebar bland annat kontakter med tänkbara sponsorer och samarbeten med evenemang som Våruset, BRIS-golfen och Skoljoggen.

–Bidraget från staten är förhållandevis litet, mellan fem och tio procent av intäkterna. Det skulle kunna vara avsevärt större utan att äventyra vårt oberoende.

Mikael Willborg, chef för insamling och sponsring på BRIS

År 2003 trädde AMF Pension in som en av huvudsponsorerna i ett långsiktigt och djupgående samarbete.

Vodafone Sverige AB blev år 2004 ny stor donator och samarbetspartner. Utifrån önskemål från företagets medarbetare skänktes 7,5 miljoner kronor fördelade på tre år.

År 2007 tog Svenska PostkodLotteriet med BRIS som förmånstagare, vilket första året gav ett kassatillskott på 11,5 miljoner kronor, år 2008 11 miljoner, år 2009 14,7 miljoner kronor och år 2010 15, 5 miljoner kronor.

Nu tid

Den senaste officiella årsredovisningen visar att BRIS intäkter år 2009 uppgick till knappt 69 miljoner kronor.

BRIS verksamhet finansieras till hälften av näringslivet. Det handlar dels om en handfull större sponsorer – huvudsponsorer är idag Skandia, Svenska PostkodLotteriet och Tele2. PostkodLotteriet är den största enskilda bidragsgivaren. Ett relativt stort stöd kommer också från många småföretagare.

En fjärdedel av intäkterna bidrar allmänheten med, och oftast i form av spontana gåvor, till exempel i samband med jul, i anslutning till dop, bröllop och begravningar.

Den sista fjärdedelen utgörs av olika bidrag från kommuner och landsting, staten, Allmänna Arvsfonden och EU.

–Bidraget från staten är förhållandevis litet, mellan fem och tio procent av intäkterna. Det skulle kunna vara avsevärt större utan att äventyra vårt oberoende. Men oberoendet är en viktig princip i vårt påverkansarbete, berättar Mikael Willborg, chef för insamling och sponsring på BRIS.

–Det offentliga samhälle som vi kompletterar kan inte vara en alltför stor finansiär. Vår uppgift är ju bland annat att vara barns och ungdomars röst och föra deras talan. Vi måste vara fria att ibland sätta tummen i ögat på det offentliga, när barn far illa. Om vi skulle till stor del vara finansierade av stat och kommun skulle vi inte kunna göra det med någon större trovärdighet, förklarar han.

Utgifterna för verksamheten är uppdelade i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader. Ändamålskostnaderna dominerar stort och utgör 85 procent av de insamlade medlen. Därmed klarar BRIS med god marginal kravet på 75 procent från Svensk Insamlingskontroll, SFI, för att få ha ett 90-konto.

BRIS har cirka 600 ideella medarbetare, så kallade volontärer. Det arbete de utförde 2009 motsvarar 22 heltidstjänster till ett uppskattat värde av nästan 10 miljoner kronor. Det värdet redovisas inte i organisationens resultaträkning.

– Bara att någon lyssnade på mig och tog mig på allvar betydde enormt mycket.

BRIS räddade mitt liv!

Första gången Suz Heinonen tog kontakt med BRIS var hon nio år. Mer än trettio år senare säger hon att den kontakten var det som fick hennes liv att ändra riktning.

Text Cecilia Naucér
Bild Johan Bergling

LÅG- OCH MELLANSTADIET var en tuff tid för Suz Heinonen. Medan de andra barnen hunnit lära känna varandra i redan förskolan, hade Suz tillbringat sin barndom utomlands och hon lyckades inte komma in i klassens gemenskap.

– Jag var också annorlunda på flera sätt, jag hade glasögon och lätt dyslexi, vilket gjorde det lite fritt fram för dem att ge sig på mig.

Hon fick inga vänner i skolan och i sin ensamhet la Suz skulden för problemen på sig själv.

– Jag tänkte att det säkert var mitt fel att jag inte hade några vänner och att skolan inte fungerade.

Lågstadieläraren var inte den sortens vuxen som ett barn närmade sig med med sina personliga problem och hemma hade Suz föräldrar själva det jobbigt med sin relation.

Att prata med någon vuxen i släkten kändes inte rätt, Suz ville inte lämna ut sina föräldrar. Men till slut blev det för mycket för nioåriga Suz att bära på alla negativa känslor och en annons i Kamratposten om BRIS fick henne att börja fundera på att ringa.

– Jag såg också ett tv-program där de sa att BRIS lyssnade om man mådde dåligt. Så till slut ringde jag och jag kommer ihåg att jag var fruktansvärt nervös innan. Händerna var alldeles svettiga.

Vad hon pratade om första gången kommer Suz idag inte ihåg, förutom att hon oroligt för att den som svarade skulle tycka att hon var dum, eller att personen i fråga kände hennes föräldrar. Att hon kunde vara anonym gjorde det mycket enklare att våga. Och samtalet hjälpte, det fick henne att känna sig bättre.

– Bara att någon lyssnade på mig och tog mig på allvar betydde enormt mycket. Det var som en propplösare, klumpen i magen började lösas upp.

När Suz var tio år bestämde sig hennes föräldrar sig för att skiljas och det var mycket bråk hemma. Det var fortfarande jobbigt i skolan, men efter det första samtalet blev det mycket lättare att våga ringa till BRIS. Under de perioder när det var som jobbigast kunde Suz ringa flera gånger i veckan, när det kändes bättre kunde det gå en månad mellan samtalen med BRIS.

– Samtalen fick mig att inse att jag inte var så värdelös som de försökte göra mig till i skolan. Och jag förstod att det inte var mitt fel att mina föräldrar bråkade och att de skulle skiljas. Jag blev en egen person.

I mellanstadiet fick Suz en lärare som såg henne och som uppmuntrade henne. Suz engagerade sig i elevrådet, blev i sexan elevrådsordförande och drev bland

annat demonstrationer för att skolan inte skulle läggas ned.

Kuratoren på högstadiet blev nästa viktiga vuxen som Suz kunde prata med och sedermera fick hon även två lärare som såg och stöttade. Nu hade mobbningen i princip upphört och Suz vågade ta plats i skolan. I nian blev hon återigen vald till elevrådsordförande.

– Men mobbningen låg fortfarande kvar inom mig och malde. Jag visste inte vilka jag kunde lita på.

Men Suz mätte ändå bättre och kontakten med BRIS blev mer allt mer sporadisk till att under högstadiet försvinna. Tack vare kontakten med BRIS vågade hon gå med i en samtalsgrupp för barn och hon gick med i en teatergrupp där barnen fick leva ut sina känslor.

Idag har Suz två egna barn och det har hänt att hon själv har gett dem rådet att kontakta BRIS.

– Det är inte alltid så att jag känner att jag räcker till och då tycker jag att det bästa är att kontakta någon annan som bara finns där, lyssnar och som kan reflektera och ge råd.

För det är just det som har betytt något, säger hon. Att någon tar sig tid och tar på allvar, som BRIS gjorde.

– Det räddade mitt liv.

BRIS

BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET

